

“IK MOEST TROUWEN EN ALLES LIEP ANDERS”

door Pawan Mohanlal

ROMA

Roma is een 48-jarige getrouwde vrouw en moeder van twee studerende kinderen. Ze is kraamverzorgster en werkt bij zorginstelling ZuidZorg. Wie doorvraagt en wil weten wat haar werk inhoudt krijgt te horen dat zij zorg draagt voor de kraamvrouw en pasgeborenen, waarbij ze de kraamvrouw voorlichting en advies geeft. Daarnaast heeft zij ook de taak om te zorgen voor de overige gezinsleden en voert ze huishoudelijke taken uit. Dit alles in overleg met het kraamgezin..

Roma aan het werk

Roma is geboren op 14 februari 1965 in Paramaribo, Suriname. Samen met haar ouders, oudere broer en zusje, kwam ze op dertienjarige leeftijd naar Nederland. Eenmaal in Nederland, ging ze naar de MAVO. Als Surinaams meisje moest ze zich aanpassen aan een totaal nieuwe cultuur. Ze was het enige donkere meisje op school en voelde zich niet Alles pakte Alles pakte echter anders uit. Roma moest van haar ouders trouwen en kreeg een heel ander leven, waarin het gezin, kinderen en zorgdragen voor het gezin voorop stonden. Als hindoestaans meisje was het gebruikelijk om getrouwd het ouderlijk huis te verlaten. Daarnaast was het een ongeschreven regel dat meisjes vóór hun vijftiengste jaar getrouwd moesten zijn. Carrière maken zat er helaas niet in, zegt ze schouderophalend. Terwijl ze ongemakkelijk op haar pen tikt, vertelt ze dat het trouwen tevens de reden is geweest van het vroegtijdig beëindigen van haar studie aan de INAS. Haar ontwikkeling is erdoor gestagneerd.

Een aantal jaar later besloot ze om de opleiding tot leidster kinderopvang te volgen, welke ze succesvol heeft afgesloten. Na het afronden van deze opleiding koos ze ervoor om niet te gaan werken, maar voor haar nog jonge kinderen te zorgen. Op het moment waarop haar kinderen de leeftijd hadden bereikt dat ze wel kon gaan werken, bleek er een nieuw obstakel op haar pad te liggen. Het gat in haar CV was te groot geworden door de lange periode thuis. Ze moest op zoek naar iets anders

GEZIN IN PLAATS VAN STUDIE

Alles pakte echter anders uit. Roma moest van haar ouders trouwen en kreeg een heel ander leven, waarin het gezin, kinderen en zorgdragen voor het gezin voorop stonden. Als hindoestaans meisje was het gebruikelijk om getrouwd het ouderlijk huis te verlaten. Daarnaast was het een ongeschreven regel dat meisjes vóór hun vijftiengste jaar getrouwd

moesten zijn. Carrière maken zat er helaas niet in, zegt ze schouderophalend. Terwijl ze ongemakkelijk op haar pen tikt, vertelt ze dat het trouwen tevens de reden is geweest van het vroegtijdig beëindigen van haar studie aan de INAS. Haar ontwikkeling is erdoor gestagneerd.

Een aantal jaar later besloot ze om de opleiding tot leidster kinderopvang te volgen, welke ze succesvol heeft afgesloten. Na het afronden van deze opleiding koos ze ervoor om niet te gaan werken, maar voor haar nog jonge kinderen te zorgen. Op het moment waarop haar kinderen de leeftijd hadden bereikt dat ze wel kon gaan werken, bleek er een nieuw obstakel op haar pad te liggen. Het gat in haar CV was te groot geworden door de lange periode thuis. Ze moest op zoek naar iets anders

ZUIDZORG

Geëmotioneerd vertelt Roma dat een familielid ernstig ziek was geworden en langdurig aangewezen was op de hulp van ZuidZorg*). Ze ervoer zowel de zorg als de organisatie als zeer prettig. Dit motiveerde haar om haar ambitie, werken in de zorg, toch te gaan verwezenlijken.

Roma is bij ZuidZorg begonnen als huishoudelijk hulp, maar had wel als doel om zich binnen een jaar om te scholen binnen de instelling. Met haar manager werd afgesproken dat na een jaar de procedure tot omscholing in gang gezet zou worden.

Maar, wederom kreeg ze te maken met tegenslag. Haar manager bleek ernstig ziek en moest stoppen met haar werkzaamheden. De afspraak zich intern om te scholen ging niet door en alles liep anders dan gehoopt.

De komst van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo)** kwam voor Roma als geropen in een periode waarin er onduidelijkheid heerste over het voortbestaan van haar baan. Tegelijkertijd heerste er een groot tekort aan kraamverzorgenden.

Ze besloot zich aan te melden voor de verkorte opleiding kraamzorg en kwam door de selectie heen. Na zeventien maanden studeren, mocht Roma zich kraamverzorgende noemen.

DE CHECKLIST

De afstudeeropdracht van haar opleiding tot kraamverzorgende bestond uit het maken van een verbeterplan. Tijdens haar stage liep Roma altijd met briefjes in haar zak, waar ze op bijhield wat ze wel en niet had verteld aan de kraamvrouw. Dat bracht haar op het idee om een checklist te maken. Toen deze eenmaal klaar was, diende de lijst getoetst te worden. Ze deelde de checklist tijdens een vergadering uit met de intentie om haar collega's hier een week mee te laten werken en van feedback te voorzien. Een stafverpleegkundige deelde haar echter mee dat dit niet de bedoeling was. Voordat de lijst uitgedeeld mocht worden, was er goedkeuring nodig. Na heel wat uitleg gegeven te hebben mocht Roma haar checklist door een kleine groep laten toetsen.

Trots vertelt ze dat ondanks de stoeve aanloop, de checklist is goedgekeurd en tot op heden door haar collega's wordt gebruikt.

WERKZAAMHEDEN

Met een grote glimlach vertelt Roma, dat ze als kraamverzorgster vaak getuige is van een fantastische gebeurtenis: een nieuw leven. Ze is vaak nauw betrokken bij de geboorte en assisteert de verloskundige tijdens of na de bevalling. Na de bevalling is zij de steun en toeverlaat van de kersverse moeder en van de andere gezinsleden. Ze zorgt voor moeder en kind in de ruimste zin van het woord. Ze geeft niet alleen lichamelijke verzorging, maar biedt ook een stukje geestelijke

ondersteuning en probeert zoveel mogelijk onzekerheid weg te nemen. Bovendien zorgt ze voor de huishouding en vangt ze mensen op die op bezoek komen.

Kortom, in de kraamperiode is zij de spil van het gezin en zorgt ze er mede voor dat het gezin kan genieten van een mooie, ontspannen kraamtijd.

Haar werkzaamheden voert Roma zelfstandig uit, maar wel volgens richtlijnen; protocollen en het beleid van ZuidZorg. Daarnaast wordt er veel gecommuniceerd met de verloskundige, omdat deze eindverantwoordelijk is. Verder dient ze zo nu en dan stagiaires te begeleiden en aan te sturen. Op de vraag waar Roma trots op is, antwoordt ze volmondig, "Mijn kinderen". Een antwoord op dezelfde vraag, maar dan toegespitst op het werk zelf levert een langere bedenktijd op. Na lang nadenken vertelt ze dat er veel werk verricht moet worden in gezinnen waar de kraamzorg niet zo lekker loopt. Op het moment dat het allemaal loopt en al het gedane werk, de adviezen en de zorg, nut hebben gehad, geeft dat haar voldoening en een trots gevoel.

EEN LEERRIJKE OMGEVING

Roma ervaart de kraamzorg als heel uitdagend, afwisselend en onvoorspelbaar. Ze komt in contact met mensen van allerlei pluimage; rijk, arm, uit alle werelddelen, wat haar veel mensenkennis oplevert. Ze blijft dingen ontdekken en zich ontwikkelen in de kraamzorg, vindt ze. Als voorbeeld beschrijft ze een situatie waarin er zich een probleem voordeed met de taal. Ze zocht naar oplossingen om toch te kunnen communiceren met de kraamvrouw die de Engelse en Nederlandse

taal niet machtig was. Dan word je creatief, zegt ze, alsof het vanzelfsprekend is: "Dan pak je een prentenboek of je gaat tekenen. Als echt niks lukt ga je achter de computer zitten met vertalen.nl. Je probeert toch alles uit de kast te halen om te communiceren en je adviezen goed over te brengen. Er is een keer geweest dat ik samen met de kraamvrouw een goede kennis van haar heb opgebeld, die later telkens als dat nodig was als tolk heeft gefungeerd".

EEN DIENSTVERLENENDE DIENAAR

De man en de zonen van Roma typeren haar als een zorgzame vrouw die altijd voor iedereen klaarstaat en met iedereen rekening houdt. Boos worden is niet een van haar sterkste punten, net als rekening houden met zichzelf. Roma kan zich hier goed in vinden. Ze typeert zich verder als een emotioneel mens die niet tegen onrecht en leed van anderen kan. Ze praat graag, maar klapt dicht bij mensen die haar afstandelijk of uit de hoogte behandelen. Verder is ze loyaal aan vrienden, familie en mensen met wie ze werkt. De mensen die ze lief heeft zal ze nooit voor de gek houden of in de steek laten. Met een grote glimlach zegt ze: "Mijn vriendschappen zijn voor het leven". De glimlach verandert plots in een serieuze blik: "Maar ik vertrouw mensen snel en raak daardoor vaak teleurgesteld". Op de vraag om dit toe te lichten, reageert Roma terughoudend. Dat is volgens haar ook typerend voor haar. Ze durft zich nooit kwetsbaar op te stellen, omdat ze niet zwak wil overkomen. Ze vindt het moeilijk om haar zwakke kanten te laten zien, omdat ze daar toch op beoordeeld wordt naar haar mening.

DILEMMA'S IN DE PRAKTIJK

Als kraamverzorgster is Roma diverse dilemma's tegengekomen. Dit komt volgens haar door het mondig worden van mensen. Tegenwoordig moet ze harder haar best doen om mensen te overtuigen van haar adviezen. In moslingezinnen is men bijvoorbeeld gewend om de baby's heel warm in te pakken. Dit kan gevaarlijk zijn op het moment dat zij warmte niet kwijt kunnen. Roma moet in een dergelijk geval hard haar best doen om mensen te overtuigen de baby's minder warm te kleden en met minder dekentjes toe te dekken.

Het kunnen omgaan met deze cultuur is een vaardigheid die Roma gaandeweg heeft weten te ontwikkelen. Moslims nemen namelijk niet alles aan, ze hebben een eigen denkwijze en gewoonten. Het dilemma bestaat uit een keuze moeten maken tussen werken volgens protocollen of werken volgens de wensen van de kraamvrouw. Ze probeert zo goed mogelijk uitleg te geven in plaats van de kraamvrouw taken op te leggen. Roma heeft namelijk geleerd dat het opleggen van taken en voorschriften alleen maar averechts werkt. Het kiezen van een middenweg is in dergelijke gevallen de beste optie volgens haar.

GEWEIGERD OM HUIDSKLEUR

Hoewel Roma het grootste gedeelte van haar leven in Nederland heeft doorgebracht en hier haar opleiding heeft genoten, brengt haar afkomst haar soms in vreemde situaties. Na een blik van teleurstelling, gevolgd door een diepe zucht vertelt ze: "Ik word ook wel eens geweigerd als kraamverzorgende omdat mensen mij niet vertrouwen in huis. Alleen vanwege mijn huidskleur". In het begin heeft het haar enorm gekwetst. Ze voelde het als een afwijzing. Ze voelde zich niet gewaardeerd. Daar waar de Amerikaanse hoogleraar in de politieke wetenschappen, Michael Lipsky het in zijn boek *Streetlevel bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services* heeft over

het differentiëren van cliënten, lijkt er hier sprake te zijn van het tegenovergestelde. De cliënten maken onderscheid tussen de kraamverzorgenden en bepalen door wie zij behandeld willen worden. In de loop der jaren is Roma hier gewend aan geraakt en kan ze er beter mee omgaan. Op het moment dat de zorg niet ontvangen en gewaardeerd kan worden, stelt ze zich professioneel op en draagt zij de zorg over.

Dat is volgens haar een stukje ervaring: "Het is niet anders" zegt ze schouderophalend.

VOORDEEL VAN ALLOCHTOON ZIJN IN ZORG

Naast deze nare effecten wat betreft haar afkomst, ondervindt ze er ook voordelen van. Haar afkomst heeft eraan bijgedragen dat ze heel flexibel is en zich goed kan aanpassen aan verschillende situaties in verschillende gezinnen. Roma is nog geen enkel gezin tegengekomen waarbij ze dacht: dit gaat me niet lukken. Als allochtoon heeft ze zich altijd aangepast en is ze zich overal waar ze komt continu aan het aanpassen. Het is inmiddels een soort automatisme geworden.

TOEKOMSTPLANNEN

Wat betreft de toekomst is Roma duidelijk. Ze zou zich nog graag verder willen ontwikkelen. Ze wil graag het diploma van verzorgende behalen en ze wil in de nabije toekomst zoveel mogelijk cursussen en scholing volgen. Ze ziet zichzelf hier wel tot haar zevenenzestigste jaar werken en wellicht zelfs langer. Ze merkt wel dat de crisis ook gevolgen heeft voor de kraamzorg. Er worden minder baby's geboren waardoor er minder zorguren verleend worden. Mocht het aantal te verlenen zorguren niet vermeerdere en nog verder dalen, dan wil Roma toch graag actief blijven in de zorg. Een baan in de bejaardenzorg of in de kinderopvang ziet ze in dat geval wel zitten. De zorg is volgens haar de plek waar ze hoort. Met een grote glimlach, rechte rug en een trotse blik zegt Roma: "Waar ik wilde beginnen, ben ik nu en hoop ik ook te eindigen"

April 2014

Dit portret maakt deel uit van de serie *Publiek professionalisme en Goed werk*.

Zie toelichting op de site van Stichting Beroepseer: www.beroepseer.nl